

Bruksela, dnia 27.5.2020 r.
COM(2020) 442 final

ANNEX

ZAŁĄCZNIK

do

**KOMUNIKATU KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY
EUROPEJSKIEJ, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-
SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW**

Budżet UE napędza plan odbudowy Europy

INSTRUMENT NA RZECZ ODBUDOWY I ZWIĘKSZANIA ODPORNOŚCI

Cel: Wsparcie inwestycji i reform, aby zwiększyć odporność gospodarek UE i promować trwały wzrost gospodarczy

Mechanizm: Dotacje i pożyczki

Potrzeby związane z kryzysem i spodziewany wpływ kryzysu

- Kryzys związany z COVID-19 będzie miał poważny wpływ na wszystkie państwa członkowskie UE. Jednak wpływ i skutki, jakie kryzys będzie miał w poszczególnych państwach członkowskich, będą różne. Celem Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności będzie poprawa odporności gospodarek państw członkowskich, łagodzenie gospodarczych i społecznych skutków kryzysu oraz wspieranie odbudowy gospodarczej, przy jednoczesnym promowaniu transformacji ekologicznej i cyfrowej, a tym samym uniknięcie kryzysu osłabiającego konwergencję między państwami członkowskimi.
- Krótkoterminowy wpływ kryzysu związanego z COVID-19 będzie w znacznej mierze zależał od czasu trwania i dotkliwości środków izolacji, rodzaju produkcji i środków polityki gospodarczej wprowadzanych w celu złagodzenia bezpośredniego wpływu kryzysu. Średnio- i długoterminowe skutki kryzysu będą zależały od tego, jak szybko gospodarki państw członkowskich wyjdą z kryzysu, co z kolei zależy od ich odporności i od zdolności zastosowania odpowiednich środków przez państwa. Biorąc pod uwagę nierówne pozycje wyjściowe w budżecie oraz wyraźnie różne wskaźniki zakażeń i stopnia zagrożenia w zakresie zdrowia publicznego, istnieje realne ryzyko, że kryzys związany z COVID-19 będzie prowadził do dalszego pogłębienia się rozbieżności w UE. Byłoby to bardzo kosztowne pod względem gospodarczym, społecznym i politycznym, a w przypadku niepodjęcia działań naprawczych – nastąpiłby brak równowagi.
- W ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności zapewnione zostanie szerokie wsparcie finansowe na rzecz inwestycji i reform, w tym w dziedzinie transformacji ekologicznej i cyfrowej, dzięki którym gospodarki staną się odporniejsze i lepiej przygotowane na przyszłość. Pomoże on państwom członkowskim stawić czoła wyzwaniom stojącym przed nimi w następstwie kryzysu w sposób jeszcze bardziej zdecydowany. Co ważne, pomoże on również zadbać o to, by te inwestycje i reformy koncentrowały się na wyzwaniach i potrzebach inwestycyjnych dotyczących transformacji ekologicznej i cyfrowej, a tym samym zapewni trwałą odbudowę. Instrument ten będzie zatem przeciwdziałał ewentualnym tendencjom długoterminowym w zakresie inwestycji w transformację ekologiczną i cyfrową naszych gospodarek, aby w następstwie kryzysu ta transformacja nie została odsunięta na drugi plan. Instrumentowi towarzyszyć będzie oferta szeroko zakrojonego wsparcia technicznego.

Wdrożenie

- Instrument będzie miał znaczną siłę oddziaływania i będzie kluczowym programem instrumentu Next Generation EU w ramach zmienionych wieloletnich ram finansowych. Zapewni on dotacje i pożyczki na finansowanie potrzeb w zakresie inwestycji i reform.
- Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności będzie osadzony w europejskim semestrze. Państwa członkowskie przedstawią krajowe plany odbudowy i zwiększania odporności w ramach swoich krajowych programów reform. Plany te będą zawierały plan inwestycji i reform danego państwa na nadchodzące lata, a także pakiety inwestycji i reform, które mają być finansowane w ramach instrumentu. Komisja dokona oceny planów na podstawie ich wpływu na trwałą konkurencyjność, odporność gospodarczą i społeczną, zrównoważony wzrost oraz ekologiczną i cyfrową transformację państw członkowskich.
- Przydział zasobów będzie odzwierciedlał cel instrumentu: ułatwienia trwałej odbudowy gospodarczej, zwiększenia odporności gospodarek UE i zmniejszenia różnic gospodarczych między państwami członkowskimi. Współfinansowanie krajowe nie będzie konieczne.

Komplementarność z polityką UE i politykami krajowymi

- Instrument będzie częścią europejskiego semestru. Inwestycje przedstawione w ramach planów odbudowy gospodarki i zwiększenia odporności powinny być spójne z długoterminowymi strategiami Unii, a w szczególności z Europejskim Zielonym Ładem i transformacją cyfrową, krajowymi planami państw członkowskich w dziedzinie energii i klimatu, a w stosownych przypadkach także z planami w zakresie sprawiedliwej transformacji.
- Instrument będzie stanowił uzupełnienie wsparcia na rzecz odbudowy służącej spójności (REACT-EU), które będzie ukierunkowane na kryzysowe działania naprawcze dotyczące – w perspektywie krótkoterminowej – rynków pracy, ochrony zdrowia oraz MŚP (wsparcie na utrzymanie płynności finansowej i wypłacalności) oraz niezbędne inwestycje w transformację ekologiczną i cyfrową, w celu zapewnienia natychmiastowego i bezpośredniego wsparcia dla gospodarek państw członkowskich. Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności będzie służył wspieraniu inwestycji i reform, które będą miały trwały wpływ na wydajność i odporność gospodarek państw członkowskich.
- W swoich krajowych planach odbudowy gospodarki i zwiększania odporności państwa członkowskie wskażą finansowanie istniejące lub planowane w ramach innych polityk Unii oraz sposób zapewnienia komplementarności tych inwestycji. Decyzja o udzieleniu wsparcia finansowego państwu członkowskiemu w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności będzie uwzględniać środki finansowane z innych unijnych funduszy i programów, co pozwoli uniknąć podwójnego finansowania. Ponadto inwestycje i reformy, które będą korzystały z wkładu finansowego w ramach tego instrumentu, zostaną określone w kontekście europejskiego semestru, co zapewni przestrzeganie zasady dodatkowości i ułatwi monitorowanie ich wdrażania.

Aspekty finansowe

Pula środków finansowych należąca do Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności uruchomiona w ramach instrumentu Next Generation EU wyniesie 560 mld EUR, z czego 310 mld EUR przeznaczonych będzie na dotacje, a 250 mld EUR na pożyczki.

WSPARCIE NA RZECZ ODBUDOWY SŁUŻĄCEJ SPÓJNOŚCI ORAZ TERYTORIOM EUROPY (REACT-EU)

Cel: Inwestycje w krótkoterminowe kryzysowe działania naprawcze

Mechanizm: Głównie dotacje

Potrzeby związane z kryzysem i spodziewany wpływ kryzysu

- Polityka spójności będzie miała zasadnicze znaczenie dla zapewnienia zrównoważonej odbudowy, aby uniknąć pojawiania się asymetrii i rozbieżności między państwami członkowskimi i w ich obrębie. Zapewni ona wsparcie państwom członkowskim i regionom, które najbardziej ucierpiały z powodu pandemii COVID-19. Celem nowej inicjatywy REACT-EU jest wypełnienie luki między pierwszymi środkami reagowania a długoterminową odbudową.
- REACT-EU zapewni dodatkowe finansowanie dla najważniejszych sektorów wspierających kryzysowe działania naprawcze, które będą konieczne do utworzenia podstaw ekologicznej, cyfrowej odbudowy gospodarki zwiększającej jej odporność.
- Obejmie to inwestycje mające na celu naprawę rynków pracy, między innymi przez dotacje na zatrudnienie, mechanizm zmniejszonego wymiaru czasu pracy i środki na rzecz zatrudnienia młodzieży, wsparcie dla systemów opieki zdrowotnej oraz dostarczanie koniecznej pomocy na utrzymanie płynności finansowej kapitału obrotowego małym i średnim przedsiębiorstwom. Pomoc taka będzie dostępna dla różnych sektorów gospodarki, w tym dla branży turystyki i kultury, które szczególnie ucierpiały w wyniku pandemii; w związku z tym, że sektory te stanowią bardzo dużą część niektórych gospodarek UE, które najbardziej ucierpiały w wyniku kryzysu związanego z COVID-19, REACT-EU może również zrównoważyć tendencje rosnących rozbieżności w Unii.
- Dodatkowe wsparcie można również wykorzystać do inwestowania w Europejski Zielony Ład i transformację cyfrową jako element kryzysowych środków naprawczych, aby wzmocnić w tych obszarach znaczne inwestycje, które już są prowadzone lub planowane w ramach programów spójności.
- Pandemia COVID-19 ma również poważny wpływ na najsłabszą część społeczeństwa. Dlatego część tych dodatkowych zasobów można również wykorzystać do wsparcia osób dotkniętych niedoborem żywności i deprawacją materialną.

Wdrożenie

- Programy w ramach polityki spójności na lata 2014–2020 są realizowane w normalnym tempie. Są one elastyczne i można je dostosowywać, w szczególności w następstwie zmian, jakie wprowadzono w ramach pakietów należących do inicjatywy inwestycyjnej w odpowiedzi na koronawirusa. Nadal będą wspierać wydatki w ramach kwalifikowalnych projektów do końca 2023 r.

- W latach 2020, 2021 i 2022 obecne programy spójności otrzymają dodatkowe wsparcie na rzecz kluczowych kryzysowych środków naprawczych w ramach REACT-UE. Dodatkowe zobowiązania będą realizowane za pomocą zmian w programach lub nowych specjalnych programów przedstawianych przez państwa członkowskie i przyjmowanych przez Komisję.
- Zasoby dodatkowe będą przydzielane w zależności od dotkliwości skutków gospodarczych i społecznych kryzysu oraz względnej zamożności państw członkowskich. Utrzymana zostanie dodatkowa elastyczność zapewniana dzięki inicjatywom inwestycyjnym w odpowiedzi na koronawirusa. Inicjatywy te obejmują uproszczone procedury, możliwości przesunięć środków między różnymi funduszami i kategoriami regionów oraz złagodzenie przepisów dotyczących współfinansowania, co umożliwi finansowanie w całości z budżetu UE.

Komplementarność z polityką UE i politykami krajowymi

- REACT-EU będzie uzupełniać Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz istniejące wsparcie w ramach polityki spójności. Będzie on ukierunkowany w krótszej perspektywie na kryzysowe działania naprawcze związane z rynkami pracy, opieką zdrowotną i MŚP (pomoc na utrzymanie płynności finansowej w zakresie kapitału obrotowego) oraz inwestycje w transformację ekologiczną i cyfrową niezbędne do zapewnienia natychmiastowego i bezpośredniego wsparcia dla gospodarek państw członkowskich. Natomiast Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności będzie wspierał inwestycje i reformy, które będą miały trwały wpływ na wydajność i odporność gospodarki państw członkowskich.
- REACT-EU będzie również uzupełnieniem wniosków dotyczących przyszłych programów w ramach polityki spójności na lata 2021–2027. Wnioski te są dostosowywane w taki sposób, aby zapewniały silniejsze wsparcie dla inwestycji w obszarach takich jak odporność krajowych systemów opieki zdrowotnej, w branżach takich jak turystyka i kultura lub w zakresie środków na rzecz zatrudnienia młodzieży, kształcenia i umiejętności oraz środków na rzecz zwalczania ubóstwa wśród dzieci. Zapewnią również odpowiednie wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw. Umożliwią one większą elastyczność w odniesieniu do transferów między funduszami i wprowadzą nowe przepisy umożliwiające szybką reakcję w sytuacjach nadzwyczajnych. Przegląd przydziałów środków w ramach krajowej polityki spójności w 2024 r. zapewni odpowiednie dodatkowe wsparcie dla najbardziej potrzebujących państw członkowskich i regionów, z uwzględnieniem najnowszych dostępnych statystyk krajowych i regionalnych.

Aspekty finansowe

- Środki na REACT-EU wyniosą 55 mld EUR, do zadeklarowania w latach 2020, 2021 i 2022.

PROGRAM INVEST EU, (W TYM INSTRUMENT NA RZECZ INWESTYCJI STRATEGICZNYCH)

Cel: Uruchomienie inwestycji na wspieranie odbudowy i długoterminowego wzrostu, obejmujące utworzenie nowego instrumentu na rzecz promowania inwestycji w strategiczne europejskie łańcuchy wartości

Mechanizm: Finansowanie gwarancji budżetowej

Potrzeby związane z kryzysem i spodziewany wpływ kryzysu

- Program InvestEU doskonale nadaje się do zapewniania finansowania w sytuacjach nadzwyczajnych oraz udzielania wsparcia różnym obszarom polityki Unii w zakresie wychodzenia z głębokiego kryzysu gospodarczego. Pokazały to wyraźnie doświadczenia z wdrażania Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych i instrumentów finansowych – prekursorów InvestEU – w następstwie minionego kryzysu finansowego.
- W dobie obecnego kryzysu przydział zasobów finansowych na rynku nie jest w pełni wydajny, a postrzegane ryzyko znacznie pogarsza przepływ inwestycji prywatnych. Na jakości informacji na temat rynku finansowego oraz zdolności kredytodawców do oceny rentowności przedsiębiorstw i projektów inwestycyjnych ciąży obecnie głęboka niepewność. W przypadku braku działań łagodzących może to doprowadzić do wszechobecnej awersji do podejmowania ryzyka wobec prywatnych projektów inwestycyjnych i przyczynić się do zapaści kredytowej. W takich okolicznościach szczególnie cenna jest kluczowa cecha Programu InvestEU, polegająca na ograniczaniu ryzyka projektów w celu przyciągnięcia finansowania prywatnego, i należy z niej korzystać.
- Wzmocniony Program InvestEU będzie w stanie zapewnić przedsiębiorstwom kluczowe wsparcie na etapie odbudowy, a jednocześnie zapewnić, aby inwestorzy w dużym stopniu koncentrowali się na średnio- i długoterminowych priorytetach polityki Unii, takich jak Europejski Zielony Ład i wyzwanie związane z cyfryzacją. Program ten zwiększy zdolność podejmowania ryzyka przez Grupę Europejskiego Banku Inwestycyjnego i krajowe banki prorozwojowe w ramach wsparcia odbudowy gospodarki.
- Program będzie dalej usprawniany za pomocą Instrumentu na rzecz Inwestycji Strategicznych, który będzie się koncentrował na budowaniu odpornych łańcuchów wartości zgodnie ze strategicznym programem Unii i nową strategią przemysłową przedstawioną przez Komisję. Projekty takie mogłyby obejmować ważne projekty stanowiące przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania lub projekty o podobnych cechach, na przykład w przemyśle farmaceutycznym.
- Taki instrument ma szczególne znaczenie w sytuacji pokryzysowej, ponieważ niektóre państwa członkowskie mogą nie dysponować środkami finansowymi na wspieranie takich projektów w ramach krajowej pomocy państwa, podczas gdy wiele projektów ma

charakter transgraniczny i wymaga podejścia europejskiego. Nowy instrument pomoże przezwyciężyć te trudności.

Wdrożenie

- Współprawodawcy uzgodnili już charakterystykę czterech segmentów polityki w ramach InvestEU, jednak siła ich oddziaływania finansowego zostanie zwiększona. Zwiększona zostanie odpowiednio zdolność Grupy Europejskiego Banku Inwestycyjnego i innych partnerów wykonawczych do zapewnienia finansowania.
- Nowy Instrument na rzecz Inwestycji Strategicznych będzie piątym segmentem Funduszu InvestEU jako ważna część pakietu na rzecz odbudowy. Instrument będzie wspierał tworzenie i rozwój silnych i odpornych łańcuchów wartości w całej UE. Dzięki ukierunkowaniu na unijne łańcuchy wartości instrument ten wzmocni strategiczną autonomię gospodarki Unii, zapewniając w ramach UE środki na zapewnienie dobrobytu i wzrostu przedsiębiorstw o strategicznym znaczeniu. Narzędzie to będzie ukierunkowane na przedsiębiorstwa mające siedzibę i działające w Unii Europejskiej, których działalność ma strategiczne znaczenie i wchodzi w zakres takich obszarów jak infrastruktura krytyczna i technologie krytyczne oraz świadczenie podstawowych usług zdrowotnych. Będzie on ponadto wspierał strategiczne łańcuchy wartości, na przykład w dziedzinie inteligentnej opieki zdrowotnej, przemysłowego internetu rzeczy, przemysłu niskoemisyjnego i cyberbezpieczeństwa. Takie operacje mogą być z natury bardziej ryzykowne w pokryzysowym otoczeniu działalności gospodarczej, gdyż podmioty wspierające są bardziej narażone na ryzyko po stronie popytu lub podaży. Inwestycje długoterminowe będą zatem odgrywać kluczową rolę we wzmacnianiu przedsiębiorstw realizujących projekty o dużym znaczeniu strategicznym.

Komplementarność z polityką UE i politykami krajowymi

- Instrument na rzecz Inwestycji Strategicznych będzie uzupełnieniem Instrumentu Wsparcia Wyplącalności w ramach Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych. Jako środek reagowania kryzysowego Instrument Wsparcia Wyplącalności jest wprowadzonym doraźnie instrumentem o działaniu natychmiastowym, mającym na celu zapewnienie wsparcia na zaspokojenie potrzeb w zakresie wypłacalności przedsiębiorstw najbardziej dotkniętych kryzysem związanym z COVID-19 i odbudowania ich pozycji kapitałowej.
- W przypadku Instrumentu na rzecz Inwestycji Strategicznych przyjęte zostanie bardziej perspektywiczne podejście, ukierunkowane na pomoc w budowie rynków po kryzysie przez koncentrowanie wsparcia na projektach mających znaczenie w kontekście osiągnięcia strategicznej autonomii w kluczowych łańcuchach wartości na jednolitym rynku dzięki wspieraniu zwiększania skali projektów umiejscowionych w UE na drodze inwestycji transgranicznych.

Aspekty finansowe

- Dodatkowy wkład finansowy z instrumentu Next Generation EU w wysokości 15,3 mld EUR na istniejące segmenty polityki i 15 mld EUR na Instrument na rzecz Inwestycji Strategicznych sprawi, że łączny przydział środków w ramach InvestEU wyniesie 30.3

mld EUR. Pozwoli to osiągnąć poziom gwarancji w wysokości 72 mld EUR, co umożliwi ogólny poziom inwestycji w wysokości do 400 mld EUR.

INSTRUMENT WSPARCIA WYPŁACALNOŚCI

Cel: Mobilizacja prywatnych inwestycji w celu zapewnienia wsparcia na utrzymanie wypłacalności rentownych przedsiębiorstw dotkniętych kryzysem

Mechanizm: Finansowanie gwarancji budżetowej

Potrzeby związane z kryzysem i spodziewany wpływ kryzysu

- Przedsiębiorstwa otrzymują obecnie znaczne wsparcie na utrzymanie płynności finansowej, które ma im pomóc w przetrwaniu kryzysu. Wsparcie to jest udzielane głównie z budżetów krajowych jako tymczasowe wsparcie w ramach pomocy państwa na rzecz gospodarki w kontekście COVID-19. W wyniku kryzysu coraz więcej przedsiębiorstw, które normalnie byłyby rentowne, doświadcza jednak problemów z wypłacalnością i wsparcie na utrzymanie płynności finansowej nie będzie wystarczające. Jest to częściowo związane z faktem, że wsparcie na utrzymanie płynności finansowej przybiera zazwyczaj formę pożyczek, co może prowadzić do dalszego osłabienia bilansu przedsiębiorstw, gdyż wiele przedsiębiorstw odnotowało w ostatnich latach stały wzrost dźwigni finansowej. Oznacza to, że wiele unijnych przedsiębiorstw wchodziło w kryzys ze stosunkowo niskim poziomem finansowym i w miarę postępowania recesji ich sytuacja w zakresie zysków i kapitału własnego prawdopodobnie szybko się pogorszy.
- Wstępne szacunki wskazują, że w przypadku urzeczywistnienia się scenariusza bazowego opisanego w prognozie z wiosny łączne straty poniesione przez firmy zatrudniające ponad 20 pracowników mogłyby do końca roku wynieść 720 mld EUR. W przypadku scenariusza warunków skrajnych straty te wzrosłyby do około 1,2 bln EUR. Firmy mogą częściowo przetrwać poniesione straty, opierając się na aktywach płynnych i kapitale obrotowym, w wielu przypadkach bufory te będą jednak niewystarczające. Z szacunków wynika, że – w zależności od tego, czy urzeczywistni się scenariusz bazowy czy scenariusz warunków skrajnych – do końca roku od 35 % do 50 % przedsiębiorstw zatrudniających ponad 20 pracowników może doświadczyć niedoborów kapitału obrotowego. Oznacza to, że w przypadku scenariusza niekorzystnego do 260 000 europejskich przedsiębiorstw, zatrudniających około 35 mln pracowników mogłyby doświadczyć niedoboru finansowania. Zasadniczo większość europejskich ekosystemów przemysłowych opiera się na złożonych łańcuchach dostaw rozmieszczonych w różnych państwach członkowskich na jednolitym rynku. W przypadku niepodjęcia działań wspomniane niedobory mogą prowadzić do przedłużającego się okresu niższego poziomu inwestycji i wyższego bezrobocia. Wpływ niedoboru kapitału będzie nierówny w poszczególnych sektorach, ekosystemach przemysłowych i państwach członkowskich, co będzie prowadziło do rozbieżności na jednolitym rynku i trwałej szkody dla naszego potencjału produkcyjnego i zdolności do wyjścia z recesji.
- Instrument Wsparcia Wypłacalności jest nowym instrumentem wprowadzonym doraźnie utworzonym jako część Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych, aby uniknąć masowych przypadków niedoborów kapitału i ewentualnej niewypłacalności zwykle rentownych przedsiębiorstw w wyniku kryzysu związanego z COVID-19. Pomoże

on zmobilizować prywatne zasoby, aby wspierać rentowne europejskie przedsiębiorstwa w rozwiązaniu problemów związanych z wypłacalnością. Instrument będzie tymczasowy, ukierunkowany wyłącznie i ściśle na usuwanie skutków COVID-19.

- Niektóre państwa członkowskie będą w stanie wspierać te przedsiębiorstwa. W przypadku innych państw zdolność wsparcia ze strony państwa będzie bardziej ograniczona. Skutki gospodarcze pandemii COVID-19 różnią się również w poszczególnych państwach członkowskich. W przypadku niepodjęcia działań różnice takie doprowadziłyby do trwałego zaburzenia równych warunków działania i dalszego pogłębienia się różnic gospodarczych w Unii. Instrument Wsparcia Wypłacalności będzie stanowił przeciwagę dla takich zaburzeń i przyczyni się do sprawnego funkcjonowania jednolitego rynku.

Wdrożenie

- Instrument Wsparcia Wypłacalności zapewni unijną gwarancję dla Grupy Europejskiego Banku Inwestycyjnego w celu uruchomienia kapitału prywatnego, aby wspierać kwalifikujące się przedsiębiorstwa, które ucierpiały w wyniku kryzysu związanego z COVID-19.
- Przy zapewnieniu, by możliwość korzystania z gwarancji Unii miały wszystkie państwa członkowskie i sektory, korzystanie z gwarancji Unii byłoby ukierunkowane na państwa członkowskie i sektory, które najbardziej ucierpiały z wyniku kryzysu związanego z COVID-19, oraz na przedsiębiorstwa w państwach członkowskich, w których dostępność państwowego wsparcia na utrzymanie wypłacalności finansowej jest bardziej ograniczona.
- Grupa Europejskiego Banku Inwestycyjnego wykorzysta gwarancję Unii na zmniejszenie ryzyka ponoszonego przez prywatnych inwestorów przy inwestowaniu w kwalifikujące się przedsiębiorstwa przez udzielanie gwarancji lub finansowania na rzecz instrumentów inwestycyjnych (funduszy zarządzanych prywatnie lub spółek specjalnego przeznaczenia), zarządzanych na warunkach komercyjnych, uruchamiając w ten sposób środki prywatne na wspieranie takich przedsiębiorstw. Umożliwi to kwalifikującym się przedsiębiorstwom pozyskanie nowego kapitału od inwestorów prywatnych, co umożliwi im wzmocnienie ich bazy kapitałowej i zmniejszenie ryzyka związanego z wypłacalnością. Taki pośredni system gwarantuje, że o tym, które przedsiębiorstwa będą wspierane, będą decydować wyłącznie niezależni zarządzający instrumentami inwestycyjnymi. Zaangażowanie sektora prywatnego jako potencjalnych inwestorów umożliwi bardziej ukierunkowane przekazywanie kapitału przedsiębiorstwom, które są rzeczywiście rentowne.

Komplementarność z polityką UE i politykami krajowymi

- Instrument Wsparcia Wypłacalności stanowi natychmiastowe i doraźne uzupełnienie wzmocnionego segmentu MŚP w ramach InvestEU, zwiększonej puli środków w ramach polityki spójności, skierowanej do MŚP i Funduszu Gwarancyjnego COVID-19 ustanowionego przez Europejski Bank Inwestycyjny, oraz Instrumentu na rzecz Inwestycji Strategicznych w ramach InvestEU.
- Instrument ten uzupełniałby polityki krajowe wprowadzane przez nieliczne państwa członkowskie, zapewniając dostępność wsparcia na rzecz wypłacalności w całej Unii. Warunki dotyczące tych instrumentów powinny być zgodne z zasadami pomocy państwa, aby zapewnić równe warunki działania i ułatwić ewentualne łączenie ich ze wsparciem

udzielanym bezpośrednio przez państwa członkowskie, przy jednoczesnym należyтым uwzględnieniu europejskiego charakteru tego instrumentu oraz komercyjnego zarządzania środkami finansowymi.

Aspekty finansowe

Dzięki puli środków finansowych w wysokości 31 mld EUR gwarancja UE w obecnych ramach finansowych zwiększy się o 66 mld EUR. Gwarancja ta umożliwi uruchomienie już od 2020 r. inwestycji o wartości około 300 mld EUR.

PROGRAM UE DLA ZDROWIA

Cel: Inwestycje w bezpieczeństwo zdrowia publicznego i odporność systemów ochrony zdrowia

Mechanizm: Dotacje i zamówienia

Potrzeby związane z kryzysem i spodziewany wpływ kryzysu

- Ambitny, niezależny Program UE dla zdrowia będzie odzwierciedlał wnioski wyciągnięte z kryzysu związanego z COVID-19 i poprzednimi programami w dziedzinie zdrowia. Program ten może pomóc w budowie i przebudowie potencjału oraz zaopatrzenia w sprzęt i produkty lecznicze, zapewniając w ten sposób wsparcie w zakresie przyszłych wyzwań w dziedzinie zdrowia. Nowy program będzie kluczowym narzędziem pomagającym w wyposażeniu Europy na wypadek przyszłych zagrożeń zdrowia.
- Jego celem będzie stworzenie kompleksowych ram reagowania na takie zagrożenia dla zdrowia, utworzenie powiązań ze wszystkimi stosownymi programami UE dotyczącymi zdrowia oraz stworzenie nowych sposobów realizacji działań i zapewnienia dostępności medycznych środków przeciwdziałania i zasobów w sytuacjach poważnych zagrożeń zdrowia.
- Pierwszy filar programu obejmie kwestie bezpieczeństwa zdrowia publicznego. Będzie on umożliwiał stworzenie silnych, nie budzących zastrzeżeń od strony prawnej i dobrze przygotowanych ram prawnych w zakresie zapobiegania kryzysom zdrowotnym UE oraz gotowości i reagowania na nie. Takie ramy zwiększą krajowy i unijny potencjał w zakresie planowania awaryjnego i umożliwią państwom członkowskim razem stawiać czoła wspólnym zagrożeniom zdrowia, w szczególności z zagrożeniami transgranicznymi (w tym z zagrożeniami spoza UE), w przypadku których interwencja UE może przynieść wymierne korzyści.
- Drugi filar programu będzie dotyczył podejścia „Jedno zdrowie”, długoterminowej perspektywy poprawy efektów zdrowotnych poprzez skuteczne i integracyjne systemy opieki zdrowotnej w państwach członkowskich, lepszą profilaktykę i nadzór nad chorobami, promocję zdrowia, dostęp do opieki zdrowotnej, diagnostykę i leczenie, a także współpracę transgraniczną w dziedzinie zdrowia.
- Nowy program obejmie również choroby niezakaźne. Od czasu pandemii COVID-19 okazało się, że mają one istotny wpływ na wskaźniki śmiertelności.
- Ponadto ambitne inicjatywy szczegółowe mogłyby być ukierunkowane na zwalczanie konkretnych chorób, na przykład zmniejszenie liczby przypadków raka szyjki macicy i grypy sezonowej. Pomogłyby one zapobiegać szkodom i kosztom, których można uniknąć, oraz zmniejszać nierówności pod względem stanu zdrowia i dostępu do opieki zdrowotnej.

Wdrożenie

- Program będzie opierać się na bieżących pracach, takich jak europejskie sieci referencyjne ds. chorób rzadkich i zapobiegania, gotowości i zarządzania kryzysowego w celu zapewnienia wystarczającej masy krytycznej i korzyści skali. Będzie służył wspieraniu pozytywnej konwergencji, promowania profilaktyki, integracji opieki osobistej i równego dostępu do opieki zdrowotnej.
- Program zapewni trwale inwestycje w niezbędne struktury i narzędzia do celów wsparcia operacyjnego w UE, aby móc stawić czoła kryzysom zdrowotnym, zadbać o zapobieganie, gotowość i reagowanie oraz wspierać prawdziwą międzysektorową koordynację na szczeblu UE. Prace będą prowadzone w ścisłej współpracy z ECDC, EMA, EFSA lub ECHA, grupami ekspertów i laboratoriami referencyjnymi UE oraz organami międzynarodowymi, takimi jak Światowa Organizacja Zdrowia.
- W oparciu o doradztwo naukowe Program UE dla zdrowia będzie zapewniał strategiczne udzielanie zamówień na produkty takie jak produkty biobójcze (środki odkażające), odczynniki do testów, wyposażenie ochronne, leki podstawowe, sprzęt medyczny, odczynniki diagnostyczne (np. wspomaganie oddychania, tomografy) oraz inne istotne produkty (takie jak przyrządy do iniekcji i sterylne bandaże). Jego celem będzie zapewnienie terminowego dostarczania odpowiednich środków zapobiegawczych w przypadku najpowszechniejszych chorób zakaźnych, dostępnych w razie potrzeby dla państw członkowskich. Program będzie również dostarczał zachęty do opracowywania, produkcji i rozprowadzania szczepionek w Unii oraz do wznawiania unijnej produkcji leków i farmaceutycznych składników czynnych/prekursorów.
- Nowy program będzie wspierał wysiłki rescEU na rzecz wzmocnienia europejskiego korpusu medycznego przez subsydiowanie stałych zespołów ekspertów. Dzięki wykorzystaniu doświadczenia w dziedzinie weterynarii będą z niego dotowani eksperci w dziedzinie zdrowia i logistyki oraz, w stosownych przypadkach, personel medyczny, który można by w każdej chwili zmobilizować i wysłać w dowolne miejsce w UE celem zapewnienia doradztwa i wiedzy fachowej. Zespoły otrzymają wsparcie w postaci wyposażenia (np. mobilne laboratoria).
- Program będzie również wspierał koordynację między dostępną w całej Unii infrastrukturą opieki zdrowotnej a potencjałem medycznym i weterynaryjnym. Mogłaby ona dotyczyć np. przygotowania do utworzenia europejskiej infrastruktury służącej do wymiany informacji na temat możliwości w zakresie intensywnej opieki medycznej. W ramach programu powstanie prosty system wspierania wspólnych transgranicznych zamówień na produkty, narzędzia i usługi, świadczący o wyraźnej unijnej wartości dodanej współpracy w zakresie systemów ochrony zdrowia.
- Program UE dla zdrowia pomoże wyodrębnić finansowanie na podstawowe interwencje w zakresie e-zdrowia, jako dodatek do środków przewidzianych na ten cel ramach programu „Cyfrowa Europa”. Do interwencji tych będzie się zaliczać wspieranie korzystania z danych na potrzeby opieki zdrowotnej, badań i kształtowania polityki (w kontekście europejskiej przestrzeni danych dotyczących zdrowia) za pomocą chmur obliczeniowych lub innych rodzajów infrastruktury oraz technologii wykorzystujących duże ilości danych, takich jak narzędzia sztucznej inteligencji. Program będzie wspierał zwiększone wykorzystanie telezdrowia, w tym upowszechnienie i wzmocnienie modelu telemedycyny europejskich sieci referencyjnych. Pomoże też ustanowić europejskie poziomy odniesienia i rozwiązania transnarodowe

- oraz przyczyni się do zapobiegania chorobom, między innymi dzięki wspieraniu państw członkowskich w realizacji ich polityki i – w oparciu o ich wyraźne wytyczne techniczne i decyzje polityczne – w profilaktyce i promowaniu zdrowego trybu życia. Przyczyni się on również do gromadzenia przez służby, agencje UE oraz krajowe i międzynarodowe organy zajmujące się kwestiami zdrowia publicznego dostępnych źródeł informacji i danych wywiadowczych oraz właściwego dzielenia się nimi, a także będzie promować oparte na dowodach najlepsze praktyki w zakresie profilaktyki chorób i zarządzania nimi.
- Działania w zakresie profilaktyki będą oparte na prawdziwym podejściu „Jedno zdrowie” do chorób i będą obejmować poszerzanie wiedzy na temat rozwoju chorób odzwierzęcych i potencjalnych chorób odzwierzęcych oraz zrozumienie tych zagadnień.
- Program będzie służył wspieraniu działań na rzecz poprawy profilaktyki i kontroli zakażeń, szybkiego i prawidłowego badania i diagnozowania zakażeń, leczenia pacjentów przy zastosowaniu odpowiednich środków przeciwdrobnoustrojowych oraz ograniczania niewłaściwego i niebezpiecznego stosowania środków przeciwdrobnoustrojowych we wszystkich dziedzinach. Komponent międzynarodowy zapewni powiązanie europejskiej polityki w zakresie zdrowia publicznego z rozwojem na arenie międzynarodowej oraz właściwie uzupełni działania dotyczące kwestii o znaczeniu regionalnym i globalnym.

Komplementarność z polityką UE i politykami krajowymi

- Zgodnie z głównym założeniem program ma być katalizatorem nowych podejść zaczerpniętych z najlepszych praktyk lub innowacyjnych rozwiązań, lub wyników projektów badawczych, przez udzielanie pomocy w prowadzeniu badań pilotażowych i testowaniu na poziomie populacji podatnej przed udostępnieniem ogółowi społeczeństwa. Nowy program będzie również powiązany z Instrumentem na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności. Instrument ten będzie stanowił zachętę do przeprowadzania nowych reform, natomiast nowy Program UE dla zdrowia może wspierać koordynację ich wdrażania w państwach członkowskich.
- Celem nowego programu będzie osiągnięcie wyników, które są bezpośrednio ukierunkowane na zdrowie. Pomoże to tworzyć synergie i uwzględniać kwestie zdrowia w innych unijnych programach, takich jak Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny Plus, „Horyzont Europa”, „Cyfrowa Europa”, Program na rzecz jednolitego rynku i wspólna polityka rolno. Nowy program będzie w szczególności działać wspólnie z rescEU, który koncentruje się na zdolnościach w zakresie bezpośredniego reagowania kryzysowego, gromadzeniu zapasów oraz rozmieszczaniu i wysyłaniu sprzętu i personelu w sytuacjach nadzwyczajnych, i uzupełniać jego działania przez zapewnienie niezbędnego wkładu w zdrowie publiczne.
- Program ten będzie polegał na współpracy z państwami członkowskimi, przy poszanowaniu podziału kompetencji określonego w art. 168 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, oraz w oparciu o istniejące mechanizmy współpracy, ze szczególnym uwzględnieniem aspektów strategicznych i transgranicznych.
- Komplementarność z wynikami działań agencji działających w dziedzinie zdrowia skorzysta z inwestycji w ramach tego programu, w szczególności w kontekście wymiany najlepszych praktyk, protokołów dotyczących nadzoru lub programów budowania zdolności.

- Program ten będzie również wspierał wspólne wysiłki Unii i jej państw członkowskich na rzecz zapewnienia dostępności zasobów medycznych (leków, szczepionek, zasobów ludzkich, wyposażenia), w ścisłej współpracy z przyszłym programem rescEU.

Aspekty finansowe

- Dodatkowa pula środków finansowych uruchomiona przez instrument Next Generation EU wyniesie 7,7 mld EUR.

UNIJNY MECHANIZM OCHRONY LUDNOŚCI/ rescEU

Cel: Wzmocnienie zdolności reagowania unijnego mechanizmu ochrony ludności

Mechanizm: Dotacje i zamówienia

Potrzeby związane z kryzysem i spodziewany wpływ kryzysu

- Wzmocnione zdolności Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności/rescEU umożliwią UE i państwom członkowskim lepsze przygotowanie i możliwość szybkiego i elastycznego reagowania w sytuacjach kryzysowych, w szczególności tych o poważnych skutkach, z uwagi na potencjalne zakłócenia, jakie mogą powodować one w naszych gospodarkach i społeczeństwach, jak widać wyraźnie na przykładzie sytuacji nadzwyczajnej związanej z COVID-19. Choć są one stosunkowo rzadkie, sytuacje nadzwyczajne oraz katastrofy i kataklizmy na dużą skalę mogą powodować poważne i długotrwałe szkody w naszych gospodarkach i społeczeństwach, w związku z czym wymagają znacznie wyższego poziomu planowania i gotowości.
- W oparciu o doświadczenia wyniesione z kryzysu zwiększone zdolności rescEU powinny umożliwić UE rozwinąć i posiadać zdolności w zakresie gromadzenia zapasów oraz odpowiednie zdolności w zakresie wysyłania (takie jak obiekty magazynowe, środki transportu i ogólne wsparcie logistyczne).
- Aby zapewnić skuteczną ogólną reakcję UE na sytuacje nadzwyczajne na dużą skalę, rescEU wymaga maksymalnej elastyczności i rzeczywistej zdolności działania na szczeblu UE, w tym elastyczności budżetowej i operacyjnej oraz usprawnienia, w sytuacjach, gdy przytłoczone sytuacją państwa członkowskie nie są w stanie tego dokonać.
- Ulepszony program zapewni również Unii zdolności i sprawną infrastrukturę logistyczną, która może dopasować się do różnych rodzajów sytuacji nadzwyczajnych, w tym tych, które mają aspekt związany z medycyną. Chodziłoby tu o mechanizmy, które pozwoliłyby UE:
 - nabywać, najmować, brać w leasing i gromadzić określone zdolności rescEU;
 - sprowadzać produkty i personel spoza UE oraz rozmieszczać ten personel i te produkty w UE;
 - szybko transportować produkty i personel z kilku punktów w całej UE do innych punktów, w których ich potrzeba. Wiedzę fachową o zastosowaniu międzynarodowym w zakresie wszystkich rodzajów klęsk żywiołowych (w tym „lotnych ekspertów medycznych” – lekarzy specjalistów, pielęgniarek, epidemiologów, lekarzy specjalistów intensywnej terapii oraz zintegrowanych i odpowiednio wyposażonych zespołów ratownictwa medycznego);
 - szybko przenosić ofiary katastrofy/pacjentów do miejsca, w którym mogą otrzymać najskuteczniejszą opiekę, gdy zdolności lokalne i krajowe są przeciążone. Infrastruktura taka będzie obejmować system dostępnych placówek opieki we wszystkich państwach członkowskich.

- Mechanizm ten będzie obejmował usprawniony, zintegrowany i dostępny dla wszystkich państw członkowskich system komunikacji w czasie rzeczywistym, aby w dowolnym momencie można było w krótkim czasie uruchomić odpowiednie zasoby.
- Wzmocniony zostanie również międzynarodowy komponent gotowości i reagowania, aby zdolności można było również wykorzystywać poza UE.

Wdrożenie

- UE będzie mogła bezpośrednio zamówić, finansować i uruchamiać odpowiednie strategiczne zdolności rescEU, magazyny logistyczne i transport logistyczny, a także wzajemnie połączoną infrastrukturę zarządzania informacjami w sytuacjach nadzwyczajnych. Będą one mogły służyć we wszelkiego rodzaju sytuacjach nadzwyczajnych i być wykorzystywane pod auspicjami rescEU. Te zdolności strategiczne będą uzupełniały zdolności państw członkowskich. Powinny one być tak rozmieszczone na terytorium kilku państw członkowskich UE, aby w przypadku sytuacji nadzwyczajnej zapewnić ich faktyczną dostępność. Z budżetu UE pokrywane były by koszty wejścia/wyjścia/transportu oraz koszty przechowywania i koszty finansowe.
- Komisja powinna być w stanie nabyć, wynająć lub wziąć w leasing zdolności transportowe i logistyczne (wielofunkcyjny most powietrzny/zdolność transportową). Pozwoliłoby to UE reagować na wszelkiego rodzaju sytuacje nadzwyczajne w UE i w państwach trzecich (w tym w zakresie medycyny: przenoszenie ofiar klęsk żywiołowych, pacjentów, lekarzy, europejskich zespołów medycznych, repatriantów oraz wszelkiego rodzaju ładunków związanych z reagowaniem w sytuacjach nadzwyczajnych). Magazynowanie pomocy i zdolność transportowa powinny być ze sobą strategicznie powiązane w celu zwiększenia szybkości dostaw i zapewnienia prawidłowego funkcjonowania łańcucha dostaw.
- Procedury administracyjne będą ograniczone do minimum, aby zmniejszyć obciążenia i opóźnienia w rozmieszczaniu zasobów, co ma kluczowe znaczenie w sytuacjach nadzwyczajnych.
- Mechanizm rescEU będzie uwzględniał przepisy pozwalające na elastyczność budżetową, obejmujące wieloletnie programowanie w zakresie komponentu zapobiegania i gotowości oraz zapewniające natychmiastową dostępność i elastyczność funduszy na reagowanie. Jak jasno pokazał kryzys związany z COVID-19, sytuacje nadzwyczajne z natury są nieprzewidywalne i nie dają się rozłożyć równomiernie w okresie programowania, jednak w przypadku ich wystąpienia szybkość reakcji ma zasadnicze znaczenie.

Komplementarność z polityką UE i politykami krajowymi

- Wzmocniony Unijny Mechanizm Ochrony Ludności/rescEU będzie podstawowym elementem bardziej zintegrowanego podejścia do zarządzania sytuacjami nadzwyczajnymi. Wraz z udoskonalonym Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego będzie on punktem kompleksowej obsługi odpowiedzialnym za zarządzanie strategicznymi zdolnościami UE i zapewniającym szybkie i skuteczne reagowanie na wszelkiego rodzaju sytuacje kryzysowe na dużą skalę.
- Będzie on służył wszystkim państwom członkowskim w różnych sektorach, dzięki różnym rodzajom strategicznych zdolności rescEU, w zależności od sytuacji kryzysowej. Z uwagi na fakt, że dysponuje on własnymi zdolnościami logistycznymi, powinien być

w stanie przetransportować towary, personel medyczny i pacjentów w stopniu wymaganym przez przytłoczone sytuacją państwo, wnosząc na czas wymierną unijną wartość dodaną.

- Zapewniona zostanie komplementarność Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności (rescEU), w szczególności w zakresie gromadzenia rezerw w sytuacjach nadzwyczajnych, z innymi działaniami w zakresie gotowości finansowanymi przez UE. Będzie ona oparta na konkretnych kryteriach, takich jak kategorie danych pozycji (potrzeby specjalistyczne, ogólne potrzeby, pozycje do użytku służb interwencyjnych itp.).

Aspekty finansowe

- Dodatkowa pula środków finansowych uruchomionych przez instrument Next Generation EU na potrzeby rescEU wyniesie 2 mld EUR.